

© Editura ȘCOALA ARDELEANĂ, 2017
Cluj-Napoca, str. Mecanicilor nr. 48
Redacția: tel 0364-117.252; 0728.084.801
e-mail: office@scoalaardeleanacluj.ro,
redactie@scoalaardeleanacluj.ro
Difuzare: tel/fax 0364-117.246; 0728.084.803
e-mail: difuzare@scoalaardeleanacluj.ro,
esadifuzare@gmail.com
www.scoalaardeleanacluj.ro

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a
României

ISBN 978-606-797-158-3

Coperta: Alexandra Mureșan
Editor: Vasile George Dâncu
Tehnoredactare: Cristina Brait

CORNEL TEULEA

TEATRU MINUT

Ediția a doua, revăzută și adăugită

Prefață la ediția întâi de
CLAUDIU GROZA

Cluj-Napoca, 2017

Cuprins

Chipul neștiut al realității, prefață la prima ediție,
de Claudiu Groza 7

DOAMNA BOVARY ȘI PSIHANALISTUL.....	13
JOCUL ALUNILOR.....	22
ZIUA ÎN CARE AU MURIT VULPILE	29
GARĂ, EROTISM, ABSURD.....	34
FUGA.....	42
ANALFABETISM SENTIMENTAL	47
ÎNCURCĂTURA.....	54
UN LUCRU CLASIC	60
O LUME ABECTĂ SAU	
IAGO PE POST DE FOTOGRAF	66
ECONOMIȘTII	74
GRANDOAREA APOCALIPTICĂ A ECLIPSEI	88
ULTIMUL HEIDEGGER	92
HERACLIT ȘI POTĂILE	96
ȘTOPICA.....	99
LUPUL NOSTRU CEL DE TOATE ZILELE.....	131
DOUĂZECI ȘI TREI DE COINCIDENȚE FATALE....	137
PROBLEME DE MEMORIE ȘI CONȘTIINȚĂ SAU	
DESPRE STÂNGA ȘI DREAPTA, OI ȘI CAPRE	147
BIBLIOTECA DE LA CAPĂTUL NOPTII.....	160
PORTRETUL ARTISTULUI LA LUCRU	180

Postfața autorului pentru ediția a doua 253

Chipul neștiut al realității

O tendință ceva mai estompată în dramaturgia românească a ultimilor ani este cea – convențional numind-o – a *teatrului parabolic*. O tendință care marchează necesara și binevenita reorientare a dramaturgiei indigene dinspre post-blagianism înspre postmodernism (și chiar înspre postindustrialism, aș spune), cu accentul deplasat de pe ficțiunea metaforică pe un tip de *ficțiune veristă*, dinamică, implicată și ludică prin excelență. Unul din puținii autori care cultivă această manieră dramaturgică este Cornel Teulea, debutat târziu, abia anul trecut, tot la Editura Grinta, cu *La început roșu, galben și albastru, apoi roșu și la urmă gri*, volum reunind trei piese în descendență absurdă, construite minuțios și cu o densă textură semantică.

Cornel Teulea are un tip orwellian de percepție, reușind să penetreze coaja lucrurilor, orizontul contingent al întâmplărilor cotidiene. Descifrând miezul nevăzut al universului, dramaturgul ne oferă niște *fotograme ale hiperrealității*, în care grotescul, absurdul, banalul și firescul se întretaie, coexistă.

Coerența și unitatea „doctrinei” dramatice a lui Teulea este confirmată în acest volum de *Teatru minut*, cu texte mai scurte, de facturi diverse, toate însă caracterizate de acea dezvoltare *verticală*

tipică dramaturgiei sale. Dacă în precedentul volum erau cuprinse piese scrise – cu o excepție – în urmă cu aproape două decenii, cele cincisprezece bucăți de teatru-minut au fost compuse între 2000 și 2003. Context cronologic care nu afectează deloc caracteristicile de substanță și leitmotivele dramaturgiei lui Cornel Teulea.

Deși spațiul concentraționar, clausturant, dictatorial chiar (guvernăt adică de un misterios demiurg malefic) este predilect în numeroase din aceste piese, ele se salvează de conjunctural prin intermedierea cronotopică: nici spațiul, nici timpul nu sunt definite, încât tensiunea traumatică se construiește dintr-un *nor ontologic*. În aparență *teatru politic*, parte din aceste texte pentru teatru aparțin mai degrabă unui gen de *teatru de atitudine*, nu militant, ci numai implicat, reprezentat, până de curând, în literatura noastră dramatică doar de regretatul Ștefan Zicher.

Astfel, dacă una dintre piesele celui alt volum, *Corida*, scrisă între 1980 și 1983, putea fi – la rigoare – socotită drept „text de rezistență”, fragmentele acestei antologii – precum *Ștopica*, de pildă – confirmă că resorturile parabolilor lui Teulea nu sunt declanșate de evenimente, cât de stări.

De altfel, ceea ce remarcam la cartea de debut – o atmosferă cvasi-beckettiană a întâmplărilor dramatice – este valabil și aici. Personajele viețuiesc într-o anumită suspensie, destinele lor par să se consume într-un prezent perpetuu. Fundalul însă, orizontul îndepărtat al

construcției dramatice conține un miez neguros. La Teulea, absurdul, deseori îngroșat spre grotesc, prevestește o apocalipsă. O *apocalipsă luminoasă*, așa afirma, oximoronic, nu mai puțin liminară, însă.

Pe de altă parte, aceste texte dramatice nu sunt atât de tensionate precum piesele primului volum, multe dintre ele ascunzând un sâmbure anecdotic. Este un umor mai aparte, firește, dar care trădează excelentul spirit ludic al dramaturgului. Ficțiunile dramatice ale lui Cornel Teulea sunt prelucrate ca niște artefacte non-ficționale, într-atât par de natural-proxime. Exponențiale ar fi, astfel, *Paiatele* (devenită *Ierarhii* în ediția a doua – nota editurii), structurată ca dublu monolog, folosind exclusiv tehnica *aparté*-ului, ori, în cheie mai profundă, *Heraclit și potăile*, a cărei ultimă replică e semnificativă pentru teatrul lui Cornel Teulea: „În orașul nostru *nimeni nu poate fi mai valoros decât ceilalți*” (s.m., Cl.G.). Piesa aceasta, extrem de concisă, reia un leitmotiv al dramaturgiei teuliene, cel al ambientului social nivelator, rigid, implacabil în uniformizarea precalculată a indivizilor. În altă piesă, mai devreme amintita *Ștopica*, miza voalat etică din *Heraclit...* se transformă în anecdotă absurdă, iar în *Corul robilor* absurdul capătă accente cinic-sarcastice (text la care autorul a renunțat în ediția a doua – nota editurii). Extrapolând limitele ușor restrictive ale sintagmei, aceste piese pot fi asociate *teatrului politic*, dar în dramaturgia lui Teulea termenul circumscrie, după cum observam, o dimensiune

ontologică. Trauma se devoalează însă tranșant – drapată ludic, evident – într-o piesă aproape *horror*, *Cum să vorbești și să scrii despre gâșteri* (devenită *Douăzeci și trei de coincidențe fatale* în ediția a doua – nota editurii), text oarecum atipic pentru maniera autorului.

O altă dimensiune semnificativă a acestor texte dramatice este cea *livrescă*. Un soi de postmodernism rafinat ludic pare să-l marcheze pe dramaturg, care nu citează, ci parafrazează citate celebre („a fi sau a nu fi” devine, degradat – dubitativ, „o fi sau n-o fi”), reconstruiește destine, întâmplări etc. Eroii sunt, astfel, „biciclistul” Cioran și „portarul de fotbal” Camus (cele două personaje nu mai apar în ediția a doua a cărții – nota editurii), Madame Bovary, Kant ș.a., puși în posturi stranii, amuzante, neobișnuite.

Piesele lui Cornel Teulea se hrănesc din realități observate caragialesc („monstruos”, adică), cu o privire mereu atentă, niciodată dispusă la *parti-pris-uri* pastelate. Realități „interpretate” funambulesc, *tălmăcite* pe înțelesul nostru. Cornel Teulea practică un *teatru deschis* (în sensul definit de Eco), bogat în sensuri și semne (e de amintit, de altfel, motoul secret al primului său volum: „Noi credem în SEMN”), mobil și ofertant scenic, cu dialoguri dinamice și didascalii economice. Un tip de scriitură atrăgător și la lectură, dar și în eventualitatea – fastă și firească – a înscenării acestor fragmente dramatice, pline de conținut,

lipsite de ostentație și probând un spirit ludic de cea mai bună calitate.

Chipul neștiut al realității ni-l arată de fapt acest dramaturg, pentru care lucrurile aparent banale ascund un tâlc mai mereu special.

Cornel Teulea intră cu succes în – deocamdată – literatura română. Să sperăm că și spectacologia autohtonă și-l va revendica în curând.

Claudiu GROZA

DOAMNA BOVARY ȘI PSIHANALISTUL

Actul I

Cabinetul Psihanalistului. Intră Bovary.

PSIHANALISTUL: Doamna?

DOAMNA BOVARY: Sunt Emma Bovary, domnule psihanalist.

PSIHANALISTUL: Foarte bine. Care ar fi problema?

DOAMNA BOVARY: Sunt disperată, domnule.

PSIHANALISTUL: Da, și?

DOAMNA BOVARY: Aș vrea să-mi găsesc liniștea sufletească, domnule.

PSIHANALISTUL: Pacea, deci.

DOAMNA BOVARY: Da, domnule.

PSIHANALISTUL: Atunci continuați.

DOAMNA BOVARY: Poftim?

PSIHANALISTUL: Continuați să vorbiți, doamnă.

Spuneți tot ce vă trece prin cap. Vă rog să continuați.

DOAMNA BOVARY: Sunt disperată, domnule. Soțul meu, Charles, mă crede fericită, și chestia asta mă scoate din minți.

PSIHANALISTUL: Nu vă opriți, doamnă.

DOAMNA BOVARY: Conversațiile cu Charles sunt atât de serbede, încât seamănă cu... Cu ce credeți că seamănă, domnule?

PSIHANALISTUL: Continuați, doamnă. Continuați să vorbiți.

DOAMNA BOVARY: Conversațiile mele cu Charles seamănă cu un drum pe care defilează baligile tuturor vitelor din lume, domnule. Ah, sunt atât de nefericită, domnule!

PSIHANALISTUL: Continuați, doamnă.

DOAMNA BOVARY: Cred că sunt bolnavă de moarte, domnule psihanalist. *(Pauză scurtă.)* Mă puteți vindeca?

PSIHANALISTUL: Firește că pot. Altfel, dumneavoastră n-ați fi aici.

DOAMNA BOVARY: Ah, desigur. Și care ar fi tratamentul?

PSIHANALISTUL: Este foarte simplu. Mâine, Primăria organizează o faimoasă expoziție agricolă. Dumneavoastră trebuie doar să notați premianții pentru cele mai bune culturi, pentru folosirea fructelor oleaginoase, pentru berbecii merinos, pentru vaci și porci etc., etc. Nu trebuie să uitați de premiile pentru bălegar și serviciile slugilor, doamnă.

DOAMNA BOVARY: Dar, domnule psihanalist, nu știu dacă am să pot nota toate astea.

PSIHANALISTUL: Dacă nu puteți, o să muriți, doamnă Bovary. Iar dacă puteți, o să ne revedem la următoarea ședință.

Actul II

Același decor. Intră Emma Bovary.

PSIHANALISTUL: Pofțiți, doamnă Bovary, vă așteptam. Care este problema?

DOAMNA BOVARY: Domnule psihanalist, la expoziția organizată de Primărie l-am cunoscut pe Rodolphe.

PSIHANALISTUL: Rodolphe, deci.

DOAMNA BOVARY: Ah, ce bărbat, domnule! Nu i-am putut rezista și i-am devenit amantă. Am cunoscut cu Rodolphe toate plăcerile și bucuriile dragostei. În sfârșit, am cunoscut cu el tot ce se poate cunoaște, domnule!

PSIHANALISTUL: Și acum?

DOAMNA BOVARY: Sunt disperată, domnule psihanalist. *(Plânge.)* Rodolphe m-a părăsit!

PSIHANALISTUL: Nu vă opriți, doamnă!

DOAMNA BOVARY: Rodolphe m-a părăsit și mă tem că n-am să pot supraviețui evenimentului. Probabil că mă voi sinucide, domnule. *(Hohote.)*

PSIHANALISTUL: Da, sinuciderea ar fi o soluție.

DOAMNA BOVARY *(încetează brusc să plângă)*: Credeți?

PSIHANALISTUL: Desigur. Sinuciderea ar fi o soluție, dar nu și cea mai bună.

DOAMNA BOVARY: O, slavă Domnului!

PSIHANALISTUL: Da.

DOAMNA BOVARY: Asta înseamnă că mi-l aruncați din nou în brațe pe Rodolphe!

PSIHANALISTUL: În niciun caz, doamnă.

DOAMNA BOVARY *(plânge)*: Atunci...?

PSIHANALISTUL: Va trebui să numărați toate ferestrele caselor de pe Strada Mare.

DOAMNA BOVARY *(plânge)*: Ah, dar sunt atât de multe ferestre pe Strada Mare, domnule!

PSIHANALISTUL: Trebuie să le numărați doar pe cele de la casele zugrăvite în galben.

DOAMNA BOVARY (*idem*): Dar și acestea sunt multe, domnule! Nu știu dacă am să pot face un asemenea lucru.

PSIHANALISTUL: Dacă nu puteți, o să vă sinucideți. Dacă puteți să-l faceți, o să ne revedem la ședința următoare.

Actul III

Același decor, după mai mult timp. Intră Emma Bovary.

PSIHANALISTUL: Poftiți, doamnă Bovary, vă așteptam. Care este problema?

DOAMNA BOVARY: La număratul ferestrelor caselor zugrăvite în galben pe Strada Mare m-a ajutat Leon, domnule psihanalist.

PSIHANALISTUL: Da, și?

DOAMNA BOVARY: Leon este secretarul notarului, după cum toată lumea știe, domnule psihanalist.

PSIHANALISTUL: Continuați, doamnă, continuați!

DOAMNA BOVARY: După ce am numărat trei ferestre, Leon mi-a spus că mă iubește foarte mult, domnule.

PSIHANALISTUL: Nu vă opriți, doamnă, nu vă opriți!

DOAMNA BOVARY: Nu mă opresc, domnule, pentru că nici Leon nu s-a oprit la a treia fereastră. Când am ajuns la a patra...

PSIHANALISTUL: Nu vă opriți, doamnă, nu vă opriți, nu vă opriți!

DOAMNA BOVARY: Sub cea de-a patra fereastră Leon mi-a arătat niște sentimente enorme, domnule. Leon mă iubește cu adevărat!

PSIHANALISTUL: Nu vă opriți, doamnă, continuați!

DOAMNA BOVARY: Sunt disperată, domnule. (*Plânge.*) Astăzi am fost nevoită să-i cer lui Leon 8000 de franci pentru a salva averea soțului meu Charles, pe care am ipotecat-o fără știrea lui pe vremea când îl iubeam pe Rodolphe. Iubirea aceea m-a ruinat, domnule psihanalist!

PSIHANALISTUL: Continuați, doamnă, vă rog să continuați!

DOAMNA BOVARY: Închipuiți-vă că Leon n-are 8000 de franci, domnule! Sunt disperată!

PSIHANALISTUL: Adevărul este că 8000 de franci sunt o sumă, doamnă!

DOAMNA BOVARY: Opriți-vă, domnule, vă rog să vă opriți. (*Nu mai plânge.*) Adevărul este că toți bărbații sunt niște ticăloși.

PSIHANALISTUL: Continuați, doamnă Bovary! Continuați!

DOAMNA BOVARY: Nu mai pot, domnule, nu mai pot! Mă sufoc. E așa de cald aici...!

PSIHANALISTUL: Vă rog să nu vă dezbrăcați aici, doamnă.

DOAMNA BOVARY: Nu mai pot să mă opresc, domnule!

PSIHANALISTUL: Trebuie să puteți, doamnă!

DOAMNA BOVARY: Nu pot, nu pot, nu pot!

PSIHANALISTUL: Eu nu vă pot da cei 8000 de franci, așa că încetați cu dezbrăcatul!

DOAMNA BOVARY: Domnule, nu sunt o femeie ușoară. Sunt doar disperată. Și ruinată. Sunt o mamă care are o fetiță de câțiva anișori. Este fetița lui Charles. O cheamă Berthe. Biata mea Berthe! (*Pauză scurtă.*) Ce să fac, domnule psihanalist?

PSIHANALISTUL: Să-l ajutați pe poștașul de pe Strada Umbrelor să distribuie scrisori unor destinatari anonimi sau foarte cunoscuți. După cum veți considera.

DOAMNA BOVARY: Dar este absolut ridicol, domnule! Mai bine...

PSIHANALISTUL: Mai bine muriți, da. Sinuciderea este o soluție și în cazul cu poștașul. Dacă îl ajutați însă, o să ne vedem la ședința următoare, doamnă.

Actul IV

Același decor, după un timp. Intră doamna Bovary.

PSIHANALISTUL: Dumneavoastră, doamnă Bovary?

DOAMNA BOVARY: Nu mă așteptați, domnule psihanalist?

PSIHANALISTUL: Vreo problemă cu poștașul?

DOAMNA BOVARY: O experiență cât se poate de tristă, domnule.

PSIHANALISTUL: Continuați, doamnă! Continuați ca și cum n-aș fi aici!

DOAMNA BOVARY: Poștașul m-a trimis cu scrisori la Cavalerul lui Walter Scott la vechiul castel...

PSIHANALISTUL: Continuați, doamnă Bovary! Considerați că nu sunt aici!

DOAMNA BOVARY: La vechiul castel nu era decât o castelană grasă care mi-a spus că celelalte castelane, *lungi în talie*, au plecat din moment ce Cavalerul așteptat de ele cu înfrigurare, noapte de noapte, a rămas fără armăsarul lui negru și fără pana albă de la pălărie. Închipuiți-vă ce nenorocire, domnule!

PSIHANALISTUL: Continuați, doamnă, continuați!

DOAMNA BOVARY: Nenorocirea este cu atât mai mare cu cât și eu mi-am dorit, la cincisprezece ani, să trăiesc la acel vechi castel!

PSIHANALISTUL: Nu vă opriți, doamnă Bovary, nu vă opriți!

DOAMNA BOVARY: Poștașul mi-a mai dat scrisori pentru Maria Stuart, pentru Janne d'Arc, pentru Heloise și chiar pentru frumoasa Fernniere, domnule. Închipuiți-vă ce nenorocire!

PSIHANALISTUL: Continuați, doamnă, nu vă opriți!

DOAMNA BOVARY: Nenorocire, domnule! Imaginați-vă că ființele acelea, pentru care am avut cândva un adevărat cult și pe care le-am venerat, și-au schimbat adresele. Sunt de negăsit!

PSIHANALISTUL: Continuați, nu vă opriți, doamnă!

DOAMNA BOVARY: În cele din urmă, poștașul mi-a înmănat o Somație.

PSIHANALISTUL: Hmm! Continuați, doamnă!

DOAMNA BOVARY (*scoate o hârtie și citește*): În baza sentinței judecătorești...

PSIHANALISTUL: Continuați, doamnă Bovary!